Ч. 96 Неділя 2 (14) мая 1899. Рік IX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. съвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтовоі.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтовоі.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20

Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45

Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

Дві чутки характеризують теперішну ситуацию. Зачувати з одної сторони, що засідане екзекутивного комітету правиці відбуде ся аж дня 25 с. м. Після Narod. List-ів мають в тій конференциї взяти участь не лиш представителі поодиноких партий правиці, але також богато мужів довіря поодиноких клюбів і членів президиї палати послів, а іменно: молодоческий клюб мають заступати посли: Енґель, Пацак і Страньский; коло польске Яворский і Біліньский, християньско-славяньский союз народний будуть заступати посли Булят, Барвіньский і Повше. Пос. Войт. Дідушицкий не явить ся на засіданю, позаяк перебуває тепер в Египті. Піднощено також гадку, щоби підчас конференциї зі взгляду на еі важність скликати до Відня також парляментарні комісиї всіх партий правиці. — З другої знов сторони розійшла ся чутка, як-раз противна попередній. Кажуть іменно, що засідане комітету екзекутивного правиці, назначене на день 25 с. м. відложено знову і то на час неозначений. Проводирям правиці мали сказати, що доки угода з Угорщиною ще не залагоджена і переговори в сій справі застановлені, доти залагоджене справ внутрішної політики мусить бути поставлене на другий плян а в першім ряді і управильнене справи язикової. Котра з тих двох чуток есть імовірнійша, очевидно годі знати; але серед наших відносин, здаесь, тота, котра каже, що нічо не буде робити ся.

На вчерашнім засіданю долішно-австрийского сойму запротестував пос. Копп іменем меншости против способу веденя нарад заступником маршалка Штробахом, котрий сказав, що з послами жидами треба обходити ся инакше як з християнами. У відповіди на то заявив маршалок, що годить ся з поглядами свого заступника і думае, що енерґія предсїдателя може соймови вийти лиш на користь. То стало ся причиною, що посли з ліберальної партиї, вірно конституцийні, шенерерівці і члени німецкої партиї людової вийшли з салї. Коли відтак більшість хотіла приступити до дальшої наради, показало ся, що нема комплету; аж по хвили прибуло ще кількох послів і розпочали ся наради.

З Константинополя доносять, що там арештовано двох людий, котрих вислали жителї полудневих Спорадів (островів коло малої Азиї) в тій цїли, щоби они упімнули ся о привилеї, які мали ті острови через 400 літ а котрі турецке правительство зачало від 1867 р. касувати. Амбасадори анґлійский і російский роблять заходи, щоби тих людий увільнено.

Новинки.

Львів дня 13-го мая 1899.

— **Ц. к. Намістництво** надало опорожнену парохію в Тудеві о. Йос. Бурачиньскому дотеперішному гр. к. пароxови в Княждворі.

— **Перенесеня.** Ц. к. Дирекция почт і телеґрафів перенесла почтового офіцияла Мих. Врублевского з Бродів до Львова, а почтового асистента Фр. Талента зі Львова до Кракова.

— **Іспит з жіночих робіт ручних** відбуде ся перед комісиею іспитуючою в Сокали дня 26-го червня с. р. Кандидатки, що служать при школах публичних, мають внести поданя через ц. к. Ради шкільні окружні, инші впрост до дирекциї ц. к. семинариї учит. в Сокали, найдальше до 10-го червня с. р. До поданя належить долучити: 1) метрику хресту в доказ, що кандидатка скінчила 18 рік житя; 2) сьвідоцтво здоровля, виставлене ц. к. повітовим лікарем; 3) сьвідоцтво укінченої школи виділової або науки приватної; 4) сьвідоцтво моральности, наколи кандидатка не служить при школї публичній; 5) виказ материялу наукового. переробленого до іспиту. Жіночі роботи ручні, виконані кандидатками власноручно, належить предложити при устнім іспиті.

— **III. Загальні збори товариства взаїмного кредиту „Дністер"** відбули ся в четвер пополудни (по загальних зборах товариства обезпечень „Дністер") о 4-ій годині в сали „Народного Дому". Зборам проводив радник Кузьма при участи членів дирекциї і ради надзираючої та кільканайцятьох членів; секретарював п. Кость Паньківский. По відчитаню протоколу попередних загальних зборів принято без читаня справоздане ради надзираючої і дирекциї за III. рік адміністрацийний. Відтак на внесене комісиї ревізийної ухвалено дирекциї абсолюторию. Дальше ухвалено відповідний розділ зиску за рік 1898 в сумі 5.684 корон 89 гел., з чого призначено 1.600 зр. на добродійні цїли до розпорядимости ради. На тім о годині 5-ій закінчено збори. Оборот грошевий товариства відомий нашим читателям з оголошуваних місячних справоздань в нашій часописи.

— **Метеорольоґічні записки.** Ц. к. Дирекция зелїзниць державних оповіщує: Від 1 червня до кінця вересня с. р. на стациях зелїзничих: Львів, Перемишль, Стрий, Броди, Лавочне, Сколє і Нове Загірє будуть оповіщувати ся телеграми віденьского метеорольоґічного заведеня, заповідаючі спо-

5)

В БОРІ.

(З польского — Адольфа Диґасиньского.)

(Дальше).

VIII.

Марциха і стріча двох старих знакомих.

Коли Марко Зазуля розмавляв в той спосіб з Леонтиною, на гребли по дорозі до Орлової Волі між сільскими хатами бігла стара, висока, худа женщина. На голову накинула брудну хустку, мала на собі сорочку з товстого полотна і червону обірвану спідницю. Розпнята сорочка відслонювала худу, почорнілу грудь, а зпід спідниці висувала ся пара набрясклих, покалічених ніг. Ішла з затисненими кулаками, деколи спотикала ся як пяна, споглядала дико на право і на ліво. За тою відьмою гнала громада брудних, обдертих хлопців і дівчат, а всі кричали:

— Марциха, Марциха, Марциха!

І кидали на неї пригорщами порох, а деколи груда зісхлого болота влучала в голову женщину серед голосних вибухів сьміху. В таких разах гонена задержувала ся, звертала ся до напастників, кляла, споглядала ненавистно, гнала за ними, а громада дітий з вереском розбігала ся на всі сторони. На подвірях брехали пси, а з хат повиходили господарі, господині, паробки і дївчата; всї они також насьмівали ся з тої женщини, показували еї собі пальцями. Був крик, гамір, утїха велика між людьми в Орловій Воли.

Марциха скоро минула хати, діти вже еї перестали гонити, лише трех найвитревалійших хлопців все ще жене за нею. Прибігла на греблю, задержала ся, обернула ся в сторону багна і почала говорити сама до себе.

— Виїде мій Стасьо, виїде на білім конику, в шапочці з білим пером. Приїде на греблю, повитае: „Як ся маеш, Марцисю!"

І витягнула худі, чорні руки і призивала:

— Чуеш Стасю, жду тут на тебе! Стасю, Стасю!....

Хлопці також задержали ся, підійшли до Марцихи і наслухували; дивили ся здивовані як вимахувала у воздусї руками, як до себе когось призивала з чорного болота.

— Поїхав Стасьо на війну, війна скінчила ся, а він вертае до мене.... Пст! Тихо! Він спить; дорогий Стасьо спить там на воді!.... Цитте діти! — говорила, обертаючи ся до хлопців і кладучи палець на спечених губах.

Підійшли хлопці ще близше; дикими, дурноватими очима споглядали то на Марциху, то на багно, що сьвітило синими водами.

— Стрілив! — крикнула. — Ви чули, як він стрілив?

— О кім говорите, Марцихо? — спитав один з хлопців, Мацько.

— О кім говорю?.... Не знаеш, о кім говорю? Говорю о моїм Стасю, що поїхав з вояками на білім кони і в шапці з білим пером; поїхав на війну, лишив мене небогу, саму одну на сьвіті!.... Він там е на Тритві під водами, виплине з коником, приїде; побачите!....

— Куба, по голові ту відьму і утїкаймо! — шепнув наймолодший хлопець, Стефанко.

Куба підступив близше і замахнув ся рукою, хотів струтити жінку з високої греблї в болото. Але Мацько в миг ока вхопив его за чуб і повалив на землю, з криком:

— Що ти хочеш робити, собако? Винна тобі що та бідна жінка?.... Га?

Куба зірвав ся з землї, вхопив Мацька попід пахи, і почали ся шамотали з з собою; однако один другого не встиг перемогти; страшенно потомили ся, засапали в злости, вкінци пустили ся бігцем до села і умисно робили по дорозі куряву.

— Чого ти, Мацьку, боронив тоту чарівницю? — спитав Куба.

— Чи я знаю, чого? Так менї чогось маркотно; не хочу, аби вя еї били.

— Ну, ну, дякуй Богу, що я нині не при силі, бо я би тобі всипав, та й тій бабі— крикнув Куба.

— От плетеш небилицї. Гадаеш, що я побоявсь би такого харлака як ти?.... От ба-

діваний стан воздуха найблизшої доби; до тих оповісток будуть долучувати ся метеорольоґічні мапи, даючі погляд на загальний стан воздуха в Европі.

— **Концерт** в память 38 их роковин смерти Т. Шевченка відбуде ся у Львові в неділю дня 14 с. м. о $4^1/_2$ годині з полудня в великій сали „Народного Дому". Концерт устроюють враз з „Просьвітою", товариства: „Львівский Боян" і ремісниче товариство „Зоря". Програма (котра в подрібностях може ще в дечім змінити ся), така: 1) а) Біликовский: Вязанка з народних пісень, б) Носек: Колисcова пісня — відограє кружок музичний Львівского Бояна. 2) Привітне слово — проф. Юл. Романчук. 3) Колесса: Вулиця — відсьпіває мішаний хор Львівского Бояна. 4) Шевченко: Наймичка, відчитає Г. В. 5) Сольоспів. 6) Хор „Зорі". 7) Шевченко: Хустина, віддеклямує п-на Д. 8) а) Ганинчак: Фантазия, б) Коломийки — відограє кружок музичний Льв. Бояна. 9) Ніщиньский: Вечерниці — відсьпіває мішаний хор Льв. Бояна. 10) Пращальне слово — др. К. Левицкий. — Ціна місць: фотель 30 кр., крісло в перших рядах 20 кр., в дальших рядах 15 кр., вступ на салю 10 кр., ґалерия 5 кр.

— **Новий уряд почтовий.** З днем 16 с. м. увійде в жите уряд почтовий з звичайним обсягом діланя в місцевости Нітівці, калуского повіта. Округ доручень того уряду творять громади і обшари двірскі: Нітівці, Довга войнилівска, Гуменів, Перекоси і обшар двірский Станькова.

— **Заходом читальні „Просьвіти" в Коцюбинчиках,** в Гусятинщині, відбуде ся дня 15 мая с. р. друге представлене театральне „До Бразилії" Л. Лопатиньского. Початок представленя о годині $6^1/_2$ вечером. Чистий дохід на будову дому читальні в Коцюбинчиках. Видїл читальні просить о численну участь.

— **З Яворова** пишуть: З причини, що Преосьв. епископ перемиский заявив бажане лично взяти участь в торжестві заложеня угольного каменя під будову нової церкви в Яворові, торжество відбуде ся допера дня 21 мая с. р.

— **Уніформи для телеграфісток.** У Відни мають бути заведені урядові мундури для телеграфісток. Они будуть складати ся з сукні з темнозеленого полотна, що буде запинати ся під шию та жовтих черевиків. Тої одежи мають уживати лише в службі. Повість заведена з гіґієнічних взглядів, аби дівчата не приносили з собою пороху з улиці до службових саль.

— **Самоубийство.** Вчера рано застрілив ся у Львові під ч. 12 при ул. Браєрівскій Володимир Сенковский, 36-літний урядник гал. Банку кредитового. В полишенім листі до родини подав, що до самоубийства довела его недуга.

— **Злодійский рай.** Зі Збаража пишуть: Село Іванчани і околиця повіта збаражского стали раєм для злодіїв і волоцюгів. Від кількох літ крадежи і вломи до комор так збільшили ся, що вже ніхто тому не дивує ся. Дивнійше то, що тутешні злодії виробляють собі „смак злодійский" і вже їм навкучило ся красти коні, збіже, вломлювати ся до комор і церков (церков обікрали до місяця два рази), захотілось їм щось лїпшого і длятого украли із стайні найлїпшу корову в тутешнім дворі. А що по печені мав кождий спрагу, то нічого дивного, що мусїли єї угасити 70 фляшками пива, украденими в коршмі. Люди так боять ся тих волоцюгів і злодіїв, що навіть не важать ся доносити о крадежах властям.

— **Відірвана скала.** З Теплиць в Чехах пишуть, що дня 11 с. м. в наслідок довшої слоти відорвала ся в місцевости Шенав скала від гори, що здіймає ся над містом і упавши на два доми, розвалила їх. На щастє ніхто з людий не потерпів. Виратовано їх при помочи драбин.

— **Незвичайний гість** явив ся сими днями в каварни Данцігера у Відни на Леопольдштадті. В само полудне отворили ся з тріскотом входові двері, а в них показав ся кінь, що вирвав ся від воза, влетів в двері каварні і станув в них дуба. Перепуджені гості поутікали то до кухні то поховали ся по кутах. Аж по добрій хвили удало ся візникови і кільком гостям завести шкапу на єї місце.

Господарство, промисл, торговля, гігієна і виховане.

Добрі ради.

— Кілька слів про годоване худоби зеленою пашою (І.) Бодай чи не найбільше клопоту мають наші поменші господарі з годованем худоби: в зимі, а ще більше під конець зими, нема чим худоби погодувати — брак паші, а літом нема де худоби попасти — брак пасовиска. Отсе забиває наших господарів, але они мимо того не хотять іти до голови по розум, лиш стогнуть і нарікають на гірку долю. А не мало таки они самі собі винні. Правда, вигнати худобину на пашу, то легка річ і не потреба анї великого труду, анї богато сушити собі голови; досить лиш відставити якого пастуха, щоби пильнував худобини. Та ба, коли бо вже минули часи вигоди і треба конче инакше годувати худобу. Правда, що літом найлїпше гнати худобу на пашу, бо она має рух і то їй виходить на здоровле, а відтак зелена паша, хоч і не богато, але всетаки о яку десяту часть поживнійша, як суха. Однак чим раз більший брак пасовиск змушує господаря годувати худобу в стайни, і в инших краях майже вже загально так роблять. Але годоване худоби зеленою пашою в стайни робить немалі трудности: більше роботи при звоженю паші, трудність переховуваня, паша може зіпсувати ся, зелена паша буває не завсїгди однаково добра і стравна і т. д. Длятого хто хоче годувати худобу зеленою пашею, мусить вже з гори уложити собі відповідний плян, щоби міг через ціле літо годувати зеленою пашею. В сторонах, де удає ся люцерна, можна розпочинати годівлю зеленою пашею вже під конець цьвітня або з початком мая пасівним житом; по нім приходить пізнійше люцерна, по люцерні червона конюшина, а відтак знов люцерна, опісля другий раз кошена конюшина, а наконець кукуруза (шумилина). В холоднійших сторонах починає ся годоване зеленою пашею від конюшини, але она буває вже за стара, коли приходить мішанка з викою, отже в такім случаю добре сїяти шведску конюшину з тимоткою, котра трохи пізнійша як червона і поістає довше мягка. Иноді по другім скошеню конюшини треба годоване зеленою пашею перервати аж до часу, коли в осени можна вигнати на пашу, а то длятого, що пізно засїяна мішанка в сухих роках не удає ся добре. В такім случаю стає в пригоді інкарнатка. Кіньский зуб може служити на зелену пашу аж до пізної осени.

— Як пізнавати горячку у коний і рогатої худоби. Треба приложити коневи або худобині долоню з лївого боку на ребра близько лопатки, а там можна буде почути як бє живчик (пульс). Але треба уміти розріжнити, чи живчик бє як у здорової чи як у хорої зьвірини; господар повинен длятого часто смотрити живчик у здорового коня або здорової худобини, щоби відтак пізнати, як він бє, коли зьвіря заслабне. Коли зьвіря здорове, то ледви можна буде почути як серце бє, коли же оно хоре, то бите серця буде можна виразно пізнати. В здоровім стані бє живчик у

чиш, Марциха говорила о вояках і я тому боронив еї.... Бавлю ся у війско! Сїдати на коні і вйо!

Тепер всї три хлопці сїли на деревляні патики і почали їхати; на переду їхав Мадько, притупуючи голосно босими ногами і удаючи, що его деревляний кінь стає дуба.

А Марциха розмавляла на гребли сама з собою, і то усьміхала ся, то знов плакала.

— Господи Боже.... Яка тут була страшна війна. Стріляли, били ся, сьвітили шаблюки, скакали коні.... Пішли в Тритву!

Сїла на греблю і кликала тужним голосом:

— Стасю, Стасю!

Відтак зірвала ся і побігла до пустої коршми; по дорозї стрітила панну Леонтину і стрільця; вдивлювала ся в них остовпілими очима, питаючи:

— Чи тут була війна? Стріляли?....

А коли не дістала відповіди, ішла дальше; прийшла під стару коршмище, сїла тут під стїною до сонця і знов розмавляла з собою. З даху злетів воробець, пірвав на земли велике біле перо, почав з ним підлїтати в гору, хотів собі певне вистелити гніздо. Але то перо було для него за тяжке, тому у воздусї випустив его з дзюба. Марциха поглянула і скрикнула:

— Біле перо, біле перо, з шапки мого Стася!...

Пізнійше знов бормотїла:

— Почекаю тут до півночи, о півночи приїдуть вояки, а з вояками Стасьо.

І так сиділа до смерку під стїнами коршми та заєдно говорила о війні, о вояках, о Стасю. Сонце утонуло в водах Тритви, мрака поволи здіймала ся над багнами. Утомлений женщині почали клїити ся повіки; голова опала на груди; вкінци цїле тїло упало на землю в купу сосновых шпильок та шишок нанесених під пусту коршму осїнними вітрами. Голосному хропінню женщини второвав лиш від часу до часу голос сови, сидячої на звалищах комина.

В Орловій Воли кури відпіяли вже північ, коли з лїса вийшов чоловік в довгім чорнім жидівским халатї. Той чоловік забрав поли і держачи їх в руцї ішов тихо, немов би підкрадав ся до села.

Але знов на багнах Тритви роздав ся тихий плюскіт і з білої плахти мраки виступила сїра стать чоловіка, що уважно ступав через болота з стрільбою на плечи і з мисливскою торбою на рамени. За чоловіком з трудом ішов пес на коротких ногах, що або перескакував з островчика на островчик або пускав ся вплав через воду. По довгій дуже утяжливій подорожи чоловік і пес добили ся вкінци до греблї. Під коршмою роздавав ся голосний хропіт. Саме в ту сторону ішов просто чоловік з псом. Задержав ся над сплячою Марцихою і так хвильку стояв в мовчаню; відтак добув ізза пазухи якийсь звиток і положив его коло сплячої. Нараз пес, що тимчасом приляг до землї, воркнув глухо, обертаючи голову в сторону лїса. Чоловік поглянув уважно в тім напрямі і видко мусїв щось побачити, чи дочути, бо небавом укрив ся разом з псом в серединї пустої коршми. Тут здоймив рушницю з рамени і держачи ї в поготівлю, вдивлював ся в нічну пітьму крізь численні шпари в старих стїнах і силував ся розпізнати того, що ішов від лїса до греблї. Хропіт Марцихи звучав якось прошибаючо. Чоловік, що ішов з лїса, здавало ся, був боязливий, бо спершу навіть налякав ся; однако відтак підійшов тихо як кіт до сплячої женщини, побачив що коло неї лежить якийсь звиток, вхопив его і сховав до кишенї; відтак пустив ся в дальшу дорогу до Орлової Волї. Але ледве поступив кільканайцять кроків, ледве замітив, що хтось за ним жене, а вже почув на шиї, що его щось душить. То чоловік що вийшов з багон Тритви, жилавою рукою вхопив за горло чоловіка, що ішов з бору. Коротку хвильку бороли ся, але відтак пішли оба спокійно в сторону лїса. Коли прийшли під дубину, де колись Горлач упав, поцїлений смертельним вистрілом, чоловік з рушницею накресав искор і з купки сухого листя розпалив огонь. При сьвітлї огня чоловік в чорнім, довгім халатї побачив щось страшного для себе, бо цїлий затряс ся, поблїд і вилепетав:

— Пан Ста....

І не домовив зі страху.

— Так, ми старі знакомі, Янклю!... Памятаєш греблю... Ти гадав, що вже нїколи не побачимо ся на земли.... Тимчасом я сплю там в багнах під водою, а о півночи буджу ся, встаю і блукаю, аби з тобою порахувати ся!...

IX.

Пригоди диків з людьми і людий з дикими.

Цивілїзациєю називає ся такий суспільний стан чоловіка, в котрім всьо, що дике, зазнає немилосердного гоненя, доки уцивілїзує ся, т. є. не змінить ся на пожиточне для людий. Милосердия маємо лише для сотворінь пожиточних і безборонних. Тому що степень пожиточности безсильних єсть не нашого рода викликує чувства милосердия у чоловіка. В тім лежить стремлене до необмеженого заряду землею і на тім полягає висока дипльоматия людська супротив тигрів, медведів, вовків, лисів, за-

коня (після того якої він крови (темпераменту), чи горячої чи холодної, 48 до 54 разів на мінуту, часом і більше; у рогатої худоби лиш 38 до 46 разів. В запальних хоробах бє живчик у коня 70, 80 а навіть 100 разів на мінуту а так само збільшає ся бите живчика і у рогатої худоби; кажемо тогди, що зьвіря має горячку. Коли хороба збільшає ся, живчик бє щораз сильнійше і борше, его чути виразнійше. Коли живчик бє поволійше, значить ся, коли число ударів на мінуту зменшає ся, то і зменшає ся і горячка а з нею і хороба; отже по живчику можна пізнати, чи хороба збільшає ся, чи зменшає ся. Коли живчик зачинає бити неправильно, уривано, коли ударить раз а відтак на другий раз треба так довго зачекати, що в тім часі повинен би він ударити вже два рази, то єсть то знак близької смерти, бо запалене переходить тогди в мертвицю.

Всячина господарска.

Звичайна кульба, (Leontodon taraxacum), той жовтий цьвіт, котрого тепер всюди повно, на левадах і луках тай в городах, з котрого більше плескатих головок цьвітових робить ся опісля біла кругла головка насінна, що легко дає ся здути; отже тота кульба, звана також молочником, майкою, жидиком або жидівскою шапкою єсть дуже ужиточною ростиною, бо еї листє добре яко лік на упертий запір, і дає дуже добру салату, котрі їдять в цілій Франциї і в многих сторонах Німеччини. Листє на салату вибирає ся ще дуже молоденьке, коли оно ще жовтаво біле; зелені і твердші вже кінчики треба обривати. Салату з кульбаби приправляє ся лиш з оцтом і оливою та додає ся трохи соли і перцю а більше нічого, хиба ще лиш дрібочку естраґону. Така салата єсть і смачна і здорова. Ще ліпша і делікатнійша буває салата з посіяної в городі кульбаби. До сіяня бере ся насінє з дикої, що цвите тепер і таки зараз сіє ся.

— Яєшниця з печерицями. Яєшниця зі зрізованцем або з зеленою цибулькою звістна загально, але про яєшницю з печерицями мало хто знає, длятого скажемо, як она робить ся: На 6 до 7 яєць обирає ся і полоче ся 8 до 10 середно великих печериць, крає ся тоненько і душить ся (Поляки кажуть з німецка dęstuje się — dünsten) в маслі додавши соли і перцю до смаку, аж змякнуть; відтак вистуджує ся і тогди розколочує ся з яйцями і варить ся яєшницю як звичайно.

— Дивний зносок. До редакциї берлиньскої ґазети господарскої „Haus-Hof-Garten" прислав сими днями якийсь годівельник дробу на Поморю (Pommern) в Прусах дуже дивний і мабуть невиданий доси зносок. Тото яйце виглядало як малий ріжок, або ще ліпше як половина малого обарінка; шкаралупка на нім була тверда як на кождім иншім яйци, лиш на самих кінчиках була замість шкаралупки мягонька плівка. В яйци не було жовтка лиш сам білок. Курка що знесла той зносок була впрочім зовсім здорова.

Переписка господарска.

Питаня.

(Просимо о відповідь з круга наших читателів.)

Ю. Г. в Ож.: 1) Де можна набути поросята англійскої раси Беркшірн (Berkshire)? — 2) Чи було би добре управляти конюшину білу, угорску (Trifolium pannonicum)? Ерфуртскі торговельники насіня захвалюють еї. — **Маланка у Львові:** Як вивабити пляму з білої кави на одежи? — **Цікава зпід Городенки:** Які то индийскі качки і чим они відзначають ся?

Відповіди.

Ю. Г. в Ож.: 1) На два перші Ваші питаня не уміємо инакше відповісти, як також питанями, котрі ставимо повисше; може хтось з наших читателів відповість на них. — 2) Справа поділу ґрунтів єсть безпечно дуже важна і треба би о ній як найосновнійше поговорити. Так щож, коли то, бачите, справа дуже дразлива, справа, в котрій два табори стоять майже ворожо против себе, і котрій дуже значна більшість, коли не загал наших селян, противна. Як би ми ту справу зачали обговорювати, то нам би зараз підсувано з противної сторони таку ціль, о котрій нам і не снило ся ніколи. Але мимо того будемо таки старати ся порушити сю справу, і дякуємо за то, що Ви звернули на ню нашу увагу.

Член читальні Просьвіти в Надвірній: Найліпшим средством на мурашки в саді єсть попіл з дерева. Насипте собі попелу, щоби був мілкий і насипте его доокола пнів тих дерев, на котрі лізуть мурашки, але обсипайте так, щоби попіл творив вузкий а досить високий вал під самим пнем. Щоби попіл не замакав треба понад ним зробити дашок з паперу в той спосіб, що папір, очевидно який небудь привязує ся доокола пня. Попіл і папір треба часом відновляти, именно тогди коли змокне.

Максимко в Т.: З чорної мальви або гордовлі рожевої, званої також чорною рожею збирає ся цьвіт в другім році від червня до вересня. Кождий цьвіт повинен бути добре розцвилий, листочки цьвіту з віночка (корони) треба зривати по полудни, кождий листочок окремо, без чашечки (зелених листочків під цьвітом) і уважно, щоби їх ані не подерти ані не натиснути; мокрих від роси або дощу цьвітів не треба зривати. Листочки цьвіту треба сушити через 14 до 21 днів, розстелювати рідко в тіни і уважати на то, щоби не лежали купами, бо зачнуть киснути і кине ся плісни. Коли ласка дайте нам знати, що спонукало вас засадити значну часть города мальвами, хоч Ви не знаєте як з ними обходити ся? Чи маєте надію зробити з засушеним цьвітом добрий інтерес? Ми дуже би раді знати, чи у нас саджене чорних мальв мало би яку ціль. — Відповідь на инші питаня пізнійше.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— Закон о нищеню заразы на свині. На основі §. 14 австр. конституциї вийшло цісарске розпоряджене, обовязуюче від 10 мая с. р. котре постановляє, що свині хорі на сьвиньску заразу, або підозріні о ту заразу або зігнані до одного хліва чи на одно пасовиско з хорими треба зараз убивати, заражені треба зараз нищити а здорові продати на річ скарбу держави. За убиті вуряду свині, котрі були здорові, скарб зверне вартість а именно за свині призначені на заріз 95 процент ціни торгової за кільоґрам, яка була послідного місяця в столици краю а за свині призначені до годівлі о 25 процент більше. За хорі свині буде скарб звертати половину повисшого відшкодованя, але лиш тогди, коли властитель дасть ще в пору знати і то лиш до двох місяців від хвилі, коли сей закон зачинає обовязувати.

Ціна збіжа: Відень 11 мая: Пшениця 9.00—10.25; жито 7.75—8.15; ячмінь 6.80—9.00; овес 5.90—6.90. — Тернопіль 9 мая: пшениця 8.15—8.25; жито 6.15—6.30; ячмінь 5.10—5.40; овес 5.70—5.80; кукуруза (стара) 0.00—0.00; гречка 6.55—6.60. — Чернівці 9 мая: Пшениця 8.40—8.60; жито 6.60—6.75; ячмінь (броварний) 6.00—6.25; овес 5.50—5.60; ріпак 00.00—00.00; кукуруза 4.40—4.45.

яців, тетеревів, куропатв, жайворонків, соловіїв і т. д. Провідною гадкою трудящого чоловіка єсть: мати рай на земли, що плодить богатства лише для него самого придатні. В такім раю навіть комар не сьміє заколочувати спокою володітеля сьвіта.

Тимчасом після дуже старинної орґанізациї рівноуправненя всіх живучих сотворінь, в ріжних недоступних місцях укривають ся ще вільні єства, котрі сьміло і завзято боронять власної свободи. Псами гонений випадає нераз з глубини ліса розюшений медвідь і сьміло надставляючи груди на град куль, зводить борбу на житє і смерть. Чим раз менше вже на земли тих героїв! А щасливий чоловік затирає руки з радости, коли їх губить, цивілізує!

До ряду тих непоневолених в наших лісах належить ще дик. Хоробрий, ставляє він відважно чоловікови своє тверде тіло. З великою головою, з чубом між ушами, з висуненим наперед рилом, з загненим як шаблі клеваками, з очима повними розваги, а часами скажено полискуючими, на коротких ногах, сутулуватий, з закрученим хвостом, проводить той великан тяжке житє в лісах.

В лісі є богато тайн, неймовірностий, котрих не зуміє пояснити собі мешканець міста. Лучають ся деколи зьвірячі ґенії. В лісах Орлової Волі був самець дик, велика, чорна маса тіла, покритого щетиною. Ріжні мисливі богато напсовали пороху, стріляючи дармо до того зьвіря.

— Він вже цілий набитий кулями — говорив стрілець Зазуля. — Я сам всадив в него лиш десять набоїв: по кождім вистрілі значив сліди кровію і лиш один Бог може знати, в який спосіб то зьвіря може ще жити.

А кілько псів згладив той дик зі сьвіта!

Стрільці і лісники називали его Австрийцем, бо сконстатовано, що без паспорту дістав ся до ліса через границю з Австриї. Австриєць навіть не дуже стеріг ся людий, а на доказ того може послужити слідуюча пригода. Коли раз вирубувано якусь часть бору Орловоі Волі, укладало тут сяги множество робітників з пилами і сокирами. Здавало ся, що серед великого голосу і руху навіть мала якась пташинка не досидить на кількадесять морґовім просторі покритім уставленими латрами дерев. Приїхали два богаті купці, жиди, і заплатили за сяги пану Стройомірскому готівкою.

Одного дня в само полудне лісничий опроваджував тих купців по зрубі. Робітники як раз в ту пору обідали і відложивши на бік знаряди праці, сокири і пили розложили ся довгим рядом поміж пнями, розмавляючи з собою. Недалеко купці робили перегляд дерева, оглядали кождий сяг з окрема, аж тут нараз зриває ся перед ними із свого леговища дик і цілком не утікає в противну сторону, але біжить просто на палякаюших жидів, перевертає одного по другім, а сам поволи переходить вздовж ряду обідаючих селян. Білі, лискучі клеваки, дико полискуючі очи, карк наїжений щетиною а передусім великаньска постава, наганяють кождому страху Тому селяни майже скаменіли з перестраху, коли дик перебігав попри них. Говорили відтак, що князь ліса хотів просто дати купцям науку за рабоване его столиці. Купці не кінчили вже обчислень, лиш чим скорше виїхали, хоч стрільці і побережники впевняли їх, що то другий раз не повторить ся, бо такі пригоди незвичайно рідкі.

(Дальше буде).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 13 мая. Є. Вел. Цісар приїде дня 17 с. м. з Будапешту до Бруку і там відбуде через два дні інспекцию войска, а 18 мая верне до Відня.

Будапешт 13 мая. Президент міністрів Сель предложив палаті, щоби в понеділок розпочала розправу над зміною реґуляміну. Внесене не принято.

Льондон 13 мая. Підчас розправи над внесенем пос. Говарда, щоби вина походячі з кольоній увільнити від мита, заявив канцлер скарбу Гікс-Біч, що справи сеї не можна трактувати як небудь. В кольоніях збільшило ся в послідних роках почуте державне. Незадовго прийде до австральскої федерациї; коли опісля тота федерация зажадає від Анґлії більшої свободи торговельної, то правительство анґлійске возьме охотно таке предложене під розвагу.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).